

по інших операціях, зі страхування, з бюджетом, нарахований податок на додану вартість та акцизи, зобов'язання перед позабюджетними фондами, учасниками та резерви майбутніх витрат і платежів).

У Польщі актив балансу поділяють на необоротні та оборотні активи, а пасив – на власний капітал та зобов'язання і резерви під зобов'язання. У розділі "Зобов'язання і резерви під зобов'язання" виділяють резерви під зобов'язання, довгострокові та короткострокові зобов'язання і міжперіодичні розрахунки. Щодо короткострокових зобов'язань, то в балансі їх поділяють на дві частини: перед пов'язаними сторонами (до 12 місяців і більше) та перед іншими сторонами (кредити і аванси, від емісії боргових цінних паперів, по доставці і послугах, зобов'язання за векселями, податками, страхуванням, з оплати праці тощо).

Отже, з проведеного дослідження структури балансу можна зробити висновок, що структура балансу у різних країнах суттєво не відрізняється. Щодо відображення зобов'язань, то спільною рисою є їх поділ за терміном погашення на довгострокові та поточні. Однак поточні зобов'язання в зарубіжних країнах дещо відрізняється за своєю структурою і не забезпечують можливості швидкого співставлення даних. На нашу думку, доцільно було б скористатися зарубіжним досвідом і об'єднати поточні зобов'язання у вітчизняному балансі в такі групи: заборгованість кредиторам (за товари, роботи, послуги, заборгованість забезпечена векселями), заборгованість за розрахунками (з оплати праці, зі страхування, з учасниками, з бюджетом і позабюджетними фондами тощо) та інша заборгованість.

Література:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський учет в зарубіжних странах: в 2-х частях. Ч. 1. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ЧП "Рута", 2005. – 640 с.

*Олена Скорук, асистент
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м.Луцьк, Україна*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ КОРПОРАТИВНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Для формування та реалізації ефективної стратегії корпоративної безпеки підприємства необхідна своєчасна та об'єктивна інформація про рівень корпоративної безпеки. Таку інформацію можна отримувати за допомогою налагодженого збору інформації дозволить оцінювати рівень корпоративної безпеки, здійснювати постійний моніторинг зміни його рівня

та своєчасно виявляти корпоративні небезпеки підприємства. Проте у практиці управління сучасних вітчизняних підприємств інформаційні системи є недостатньо ефективні, а тому загострюється потреба у формуванні на підприємствах системи оцінки рівня корпоративної безпеки та оптимізації інформаційних потоків для прийняття ефективних управлінських рішень.

У науковій літературі зосереджено значну увагу на дослідженні інформаційних аспектів управління підприємствами. Вагомий науковий внесок у розвиток теорії та практики інформаційної системи управління зробили такі науковці як В. А. Верба, О. М. Гребешков, В. М. Гужва, Ю. Г. Корнєв, Н. П. Кустова, Ю. В. Рогушина, В. Л. Плєскач, М. Г. Твердохліб та ін., але, незважаючи на значну кількість публікацій з досліджуваної проблеми, питання оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства для формування відповідної стратегії практично не розглянуті.

Стратегічне управління підприємством неможливе без інформаційної підтримки, створення відповідної інформації, яка спрямована на реалізацію конкретних управлінських цілей, а тому потрібно розробляти системи інформації для рівня корпоративної безпеки.

В економічній літературі широко вживане поняття “інформація для управління”. Багато науковців ототожнюють це поняття із сукупністю інформації, яку використовують у конкретній інформаційній системі, інші розширюють його значення до управління інформацією та інформаційним середовищем, в якому перебуває підприємство. Окремі з них наполягають на необхідності формування інформаційної стратегії підприємства як нового підходу до управління інформацією [1, с.133].

На нашу думку, інформація щодо оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства – це визначальний елемент системи стратегічного управління підприємством. На цей рівень управління покладають обов'язок оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства.

Основними елементами оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства є:

- інформаційні ресурси, фундаментальною основою яких є окрема інформація чи сукупність взаємопов'язаної інформації. Погоджуємося з думкою М.І. Кабушкіна, що інформація – це найцінніший актив організації [2, с.70];
- інформаційні технології – система методів пошуку, збирання, обробки, зберігання та використання інформації, впровадження програмних продуктів;
- організація отримання інформації, яка включає такі елементи, як нормативно-правові, кадрові, фінансові, технічні та інші блоки інформаційної системи;

- схема організації інформаційних потоків. Необхідність організації інформаційних потоків для оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства викликана, насамперед, зростанням масштабів інформації та ускладненням структури інформаційного простору.

Від своєчасної за можливістю обробки та якісної інформації за змістом залежить прийняття ефективних стратегічних управлінських рішень керівниками, менеджерами різних рівнів управління та головними спеціалістами підприємства.

Вважаємо, що оцінювання рівня корпоративної безпеки передбачає вирішення таких завдань:

- збирання, накопичення та обробка інформації, на основі якої визначатимуться показники діяльності підприємства за досліджуваний період;
- вибір із масштабної сукупності показників тих, які найдоцільніше використовувати для оцінювання рівня корпоративної безпеки;
- організація достовірного, оперативного та своєчасного надання інформації для оцінювання рівня корпоративної безпеки;
- економічність отримання інформації, тобто ефект від використання інформації повинен перевищувати витрати на її отримання;
- створення бази даних для отримання інформації, її структурування та систематизації;
- розробка заходів для запобігання негативного впливу недостовірної інформації на управлінські рішення.

Окремі дослідники стверджують, що інформаційна система безпеки підприємств повинна досягати таких цілей: цілісність інформації і пов'язаних з нею процесів (створення, уведення, обробка і виведення); доступність інформації на запит користувача, конфіденційність критичної інформації; мінімізація ризиків інформаційної безпеки шляхом виконання компенсаційних заходів; облік усіх процесів, пов'язаних з ризиком[3].

Формуючи інформацію для оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства необхідно її класифікувати (табл. 1).

Як свідчить табл.1 інформація для оцінювання рівня зовнішньої та внутрішньої корпоративної безпеки підприємства формується з різних джерел, які поділяють на внутрішні та зовнішні.

Серед зовнішніх джерел інформації оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства необхідно виділити такі: дані Держкомстату України, які опубліковано у статистичних щорічниках і бюлетенях, матеріали періодичних обстежень окремих підприємств; нормативно-правові акти державних органів управління; оперативні дані Державної митної служби, Державної податкової адміністрації, Мінагрополітики; матеріали, опубліковані у спеціалізованих збірниках та журналах; матеріали маркетингових центрів та консалтингових компаній.

**Потреба в інформації для оцінювання рівня складових
корпоративної безпеки підприємства**

Вид корпоративної безпеки	Складова корпоративної безпеки	Використовувана інформація
Зовнішня	Правова	Інформація про нормативно-правове поле діяльності підприємства, державне стимулювання розвитку підприємства та його підтримки
	Податкова	Інформація про дотримання податкового законодавства підприємством, рівень податкового навантаження на підприємство
	Ринкова	Загальна інформація про ринкову частку підприємства, її приріст, рівень конкурентоспроможності підприємства
	Інвестиційна	Визначення інвестиційної привабливості галузі функціонування підприємства
	Збутова	Оцінка рівня задоволення потреб споживачів у виготовленій підприємством продукції
	Сировинна	Інформація про забезпеченість підприємства продовольчою сировиною необхідної якості, рівень залежності від одного постачальника
Внутрішня	Фінансова	Загальна інформація про фінансовий стан підприємства (забезпеченість власними коштами, здатність виконати свої зобов'язання, ефективність використання майна підприємства тощо)
	Кадрова	Інформація про кількісну та якісну забезпеченість підприємства персоналом
	Техніко-технологічна	Оцінка техніко-технологічного розвитку підприємства (ефективність використання основних виробничих фондів, можливість використання наявних виробничих потужностей тощо)
	Виробнича	Загальна інформація про виробничий процес на підприємстві (ефективність витрат на виготовлення продукції, рівень прибутковості виробництва, рівень використання сировини тощо)
	Управлінська	Оцінка ефективності управління підприємством
	Маркетингова	Визначення ефективності рекламної діяльності, рентабельність маркетингу та ін.

Внутрішніми джерелами інформації оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства можуть бути дані статистичної та управлінської звітності. Проте використання цієї інформації в практиці діяльності сучасних підприємств певною мірою обмежене через невчасне отримання основних показників діяльності підприємства. Більш доцільними та ефективними внутрішніми джерелами інформації є обстеження діяльності підприємства за функціональними напрямками, на основі яких формують показники оцінювання рівня корпоративної безпеки.

Отже, створення системи інформація для оцінювання рівня корпоративної безпеки підприємства сприятиме розширенню можливостей у прийнятті управлінських рішень щодо формування та реалізації стратегії корпоративної безпеки, яка, в свою чергу, забезпечить динамічний довгостроковий розвиток підприємства.

Література:

1. Гребешков О.М. Інформаційне забезпечення розвитку компанії / О.М. Гребешков // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету, 2009. – Випуск 22. – С. 130-134.
2. Кабушкин Н. И. Основы менеджмента : [учеб. пособие] / Кабушкин Н. И. – 5-е изд., стереотип. – Мн. : Новое знание, 2002. – 336 с.
3. Репешко І.В. Стратегія розвитку економічної безпеки підприємств машинобудування : дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. : 08.00.04 / І.В. Репешко. – Х., 2009. – 187 с.

*Оксана Соловій, викладач
Зоряна Островська, викладач
Тернопільський національний економічний університет
м.Тернопіль, Україна*

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ОБЛІКУ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ

Перед тим як розглядати безпеку як корінну функцію діяльності підприємства, необхідно ширше подивитися на саме поняття "безпека". Існуючі трактування цього поняття, в тому числі і економічне, мають різні вихідні положення.

По-перше, неможливо знайти ситуацію, коли стосовно будь-якого суб'єкта відсутня всяка небезпека і тим більше загроза. На нашу думку, неможливо знайти ситуацію, коли відсутня насамперед загроза. Загрози нормальному функціонуванню підприємства є завжди, і це об'єктивно. Якщо втрати внаслідок їх реалізації не дестабілізують діяльність організації, можна вважати, що її стан безпечний і надзвичайних заходів вживати не потрібно. Але це не означає, що непотрібно протидіяти загрозам. Безпека є реакцією на небезпеку і потреба в ній виникає виключно тоді, коли є небезпека [1].

По-друге, безпека – це стан, при якому відсутня небезпека [2], або такий стан захищеності важливих економічних інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки, який формується адміністрацією та персоналом шляхом реалізації системи заходів правового, організаційного й інженерно-технічного характеру [3].